

כחליל הרימון ועש שיח הרימון, לימוד הפנולוגיה והערכת הנזק.

חוקרות: דר' רקפת שרון, ד"ר עינת צחורי-פיין ודר' אלי הררי

שותפות: שוש פלס, עדי רמות-כהן, אורנה אקוניס.

רקע

הרימון הוא אחד הפירות המתחדשים בארץ. בשל העלייה הגדולה בצריכת הרימון בשוק המקומי הוכפל שטח הגידול של הרימונים. לאחרונה גדל הביקוש לרימון גם בשוק העולמי. דרישות השוק מכתבות מעבר לממשק ידידותי לסביבה המעוכב ע"י מזיקי מפתח להם אין פתרונות הדברה מתאימים. הבנת הפנולוגיה ורמת הנזק הנגרמת ע"י מזיק הנחשב כמזיק מפתח וקביעת סף הדברה הינן הבסיס לפתוח אמצעי הדברה המתאימים למעבר לממשק IPM ולשוק היצוא.

כחליל הרימון (*Virachola livia*) (שם נוסף *Deudorix livia*) נחשב מזיק מפתח של הרימון. כיום מודבר באמצעות קרטה עם גילוי ביצה ראשונה. בתקופה לפני הקטיפה לא קיים טיפול יעיל כנגד הכחליל. עש שיח הרימון (*Euzophera sp*) מהווה מזיק עיקרי בעיקר בעצים צעירים. לאחרונה, עם הפחתת השימוש בחומרי הדברה והשימוש המתגבר בחיפויי קרקע, עולה חשיבותו של עש זה גם במטעים הבוגרים. אף כי עש שיח הרימון נמצא בכל הארץ, מרמת הגולן ועד הערבה, הוא עדיין לא הוגדר מעבר לרמת הסוג. הטיפול המקובל בעש זה הינו ריסוס זרחנים אורגניים על הגזע. לשני מזיקים אלה לא קיים טיפול המתאים לממשק IPM.

מטרות המחקר

- א. בדיקת הפנולוגיה של הכחליל ללא משטר הדברה.
- ב. בחינת גורמי המשיכה של כחליל הרימון לפירות ירוקים ובדיקת שימוש אפשרי בהתנהגות זו כאמצעי להפחתת הנזק.

ג. כחליל הרימון

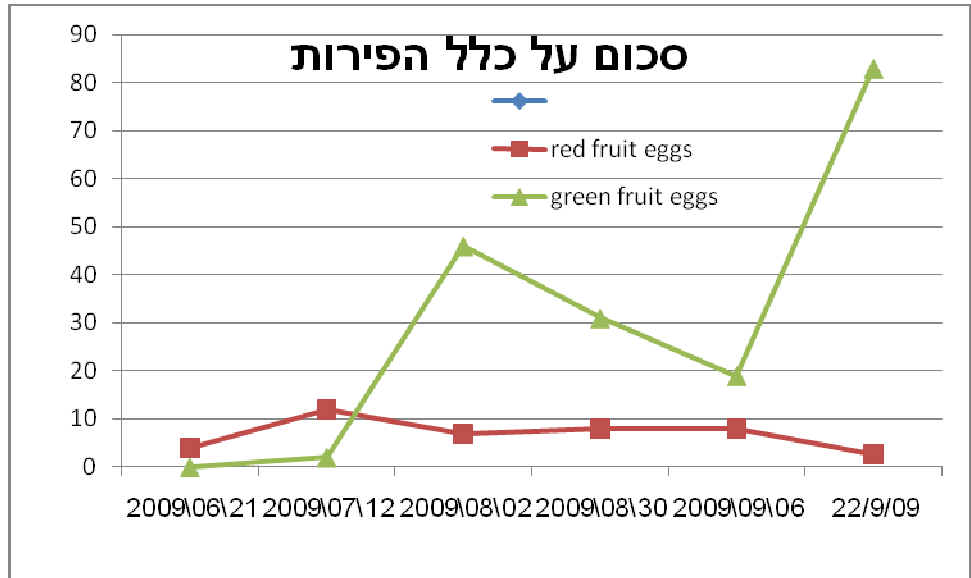
שיטות

- ❖ נבחרו מטעי רימון צעירים בדרום (חצור) ובצפון (להבות הבשן). המטעים נסרקו לנוכחות המזיק.
- ❖ נספרו הפירות האדומים והירוקים בכל עץ. בשלב הראשון (עד יולי) פריחה אדומה לעומת פרי ירוק ובשלב השני פרי אדום בוגר לעומת פרי ירוק צעיר.

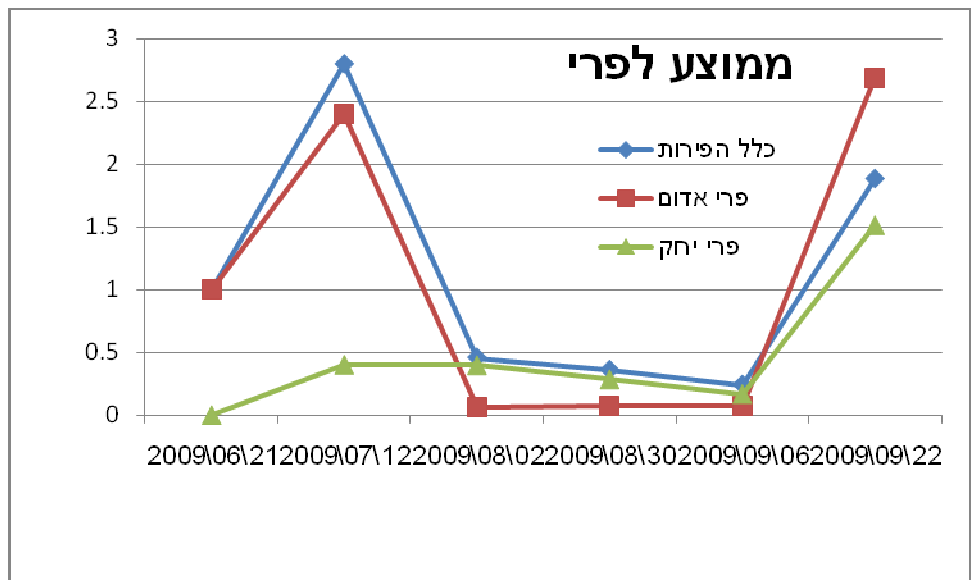
- ❖ ביצי כחליל נספרו על כל פרי.

תוצאות עיקריות

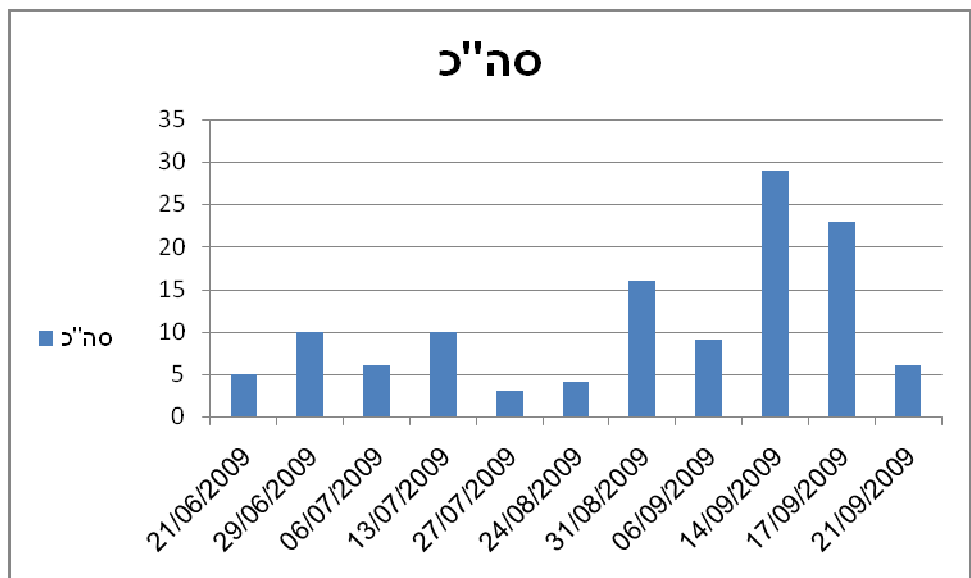
- ❖ עיקר ההטלה נמצאה החל מאוגוסט.
- ❖ שלב ההטלה עד החדירה לפרי בקיץ מתרחש תוך פחות משבוע ובסתיו בתוך שבועיים.
- ❖ נמצאה התגלמות גם בפרי וגם מחוץ לפרי ובחלק קטן של המקרים בכתר הפרי.
- ❖ מחכים לבקיעת ביצים על פירות רימון נוי.
- ❖ נראית העדפה מובהקת לפרי ירוק על פני פרי אדום.

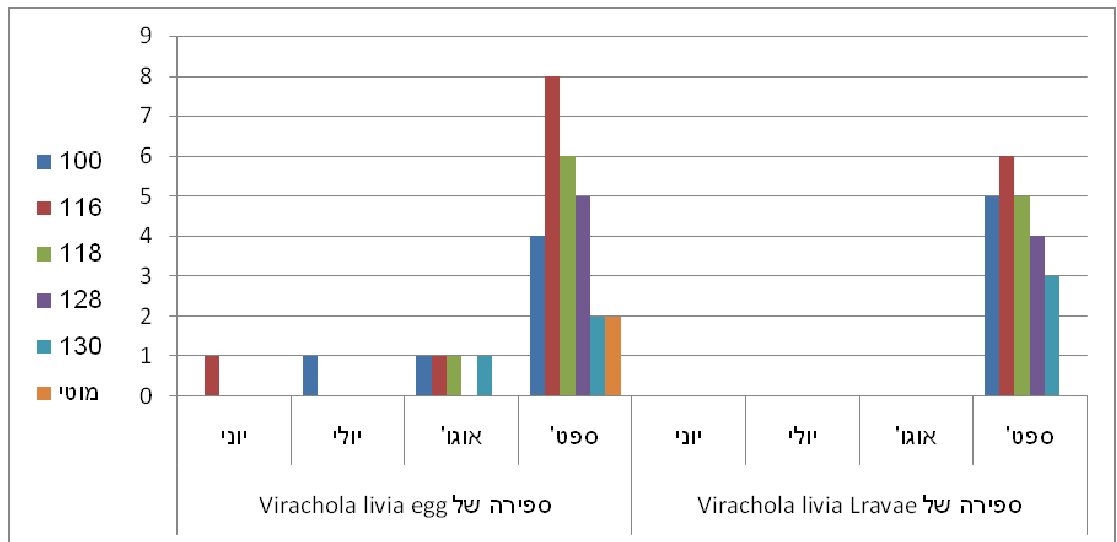
איור 2 : ממוצע הטלות לפרי לאורך העונה לפי צבע הפרי.

איור 3 : וונרדפול בחצור

איור 4 : ספירה של עצים בהם נמצאו פירות עם הטלות בנווה יער בזנים שונים

ד. עש שיח הרימון

שיטות

- ❖ נבחרו מטעי רימון צעירים בדרום (חצור) ובצפון (להבות- 3 שורות ובכל שורה כ-60 עצים). המטעים נסרקו לנוכחות המזיק. סומנו העצים הנגועים בעש שיח הרימון.
- ❖ נערך מעקב אחר התפתחות הנזק בעצים בנוכחות ובהעדר עש שיח הרימון.
- ❖ זחלים של עש שיח הרימון גודלו במעבדה והועברו להגדרה.

תוצאות עיקריות

- ❖ נמצאו ככל הנראה לפחות שני מינים שונים של עשים מהסוג *Euzophera* sp. (Pyralidae). עד כה הוגדר מין אחד- *Euzopherodes vapidella* (Pyralidae) ומין נוסף נמצא בשלבי הגדרה.
  - ❖ מיקום הנזק- העש חודר בבסיס הגזע, במרכזו ובאיזור התפצלות הגזע לענפים.
  - ❖ עוצמת הנזק והקשר לעש- כל העצים בשורות הנבדקות במצב טוב ב- 14 עצים נמצאה נבירה קשה
- לא הוכח קשר ישיר בין פגיעת העש לנזק- יתכן והעש מהווה מזיק משני הנמשך לעצים חלשים ובהם מגביר את הנזק**